

<https://doi.org/10.52387/1811-5470.2024.1.08>
CZU: 373.015.3

REZULTATE ȘTIINȚIFICE PRIVIND ASIGURAREA ACTIVITĂȚII PSIHLOGICE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL GENERAL PRIN PRISMA ABORDĂRILOR SOCIETALE CONTEMPORANE

Angela CUCER,
doctor în psihologie, conferențiar cercetător,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, RM
ORCID ID: 0000-0001-9304-9791

Rezumat: *Articolul reflectă rezultatele științifice obținute de membrii proiectului Bazele teoretice și metodologice ale asigurării activității psihologice în sistemul general de învățământ, din perspectiva abordărilor societale contemporane, cfrul 20.80009.1606.10, din cadrul Programului de Stat 2020-2023. Importanța activităților de cercetare din cadrul acestui proiect este determinată de necesitatea dezvoltării unei viziuni integrate asupra dezvoltării serviciului psihologic în sistemul de învățământ general pentru promovarea calității în educație, facilitarea formării abilităților sociale ale copiilor în procesul de învățare și relație, prevenirea dificultăților în dezvoltarea copilului prin identificarea factorilor de risc, reducerea violenței și a comportamentului agresiv al copiilor și al altor actori educaționali, incluziunea școlară a copiilor aflați în dificultate, asigurarea activității psihologilor, personalului didactic și de conducere din sistemul de învățământ general cu metodologii complexe de prevenire, evaluare și intervenție psihologică, dezvoltarea unui sistem managerial pentru asigurarea activității psihologice în învățământul general.*

Cuvinte-cheie: *serviciu psihologic, prevenire, evaluare, intervenție, educație.*

SCIENTIFIC RESULTS ON ENSURING PSYCHOLOGICAL ACTIVITY IN GENERAL EDUCATION THROUGH THE PRISM OF CONTEMPORARY SOCIETAL APPROACHES

Abstract. *The article reflects the scientific results obtained by the members of the project The theoretical and methodological bases of ensuring psychological activity in the general education system, from the perspective of contemporary societal approaches, number 20.80009.1606.10, within the Institute of Research, Innovation and Technological Transfer of the Pedagogical University of State „Ion Creangă”. The importance and necessity of the research activities within this project is determined by the need to develop an integrated vision of the development of the psychological service in the general education system for: promoting quality in education; facilitating the training of children's social skills in the learning and relationship process; preventing difficulties in child development by identifying risk factors; reducing violence and aggressive behavior of children and other educational actors; - school inclusion of children in difficulty; ensuring the activity of psychologists, teaching and management staff from the general education system with complex prevention, evaluation and psychological intervention methodologies; the development of a managerial system for ensuring psychological activity in general education.*

Keywords: *psychological service, prevention, evaluation, intervention, general education.*

Una din direcțiile strategice a Programului național în domeniile cercetării și inovării pentru anii 2020-2023 (Anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 381/2019) și Planul de acțiuni privind implementarea actului respectiv [8], privind provocările societale este valorificarea capitalului uman și social. Din acest considerent au fost promovate mai multe cercetări privind resursa umană, preconizându-se consolidarea expertizei științifice în domeniul științelor educației și științelor sociale, acestea contribuind la dezvoltarea unui sistem de protecție socială

durabil, statornic și incluziv, la elaborarea politicii de reconciliere a obligațiilor de muncă cu cele ale vieții de familie, la diminuarea riscurilor de sărăcie, la adaptarea sistemului educațional la noile abordări din societatea contemporană [10]. Realizarea cercetărilor în perspectiva Programului național au contribuit la realizarea și asigurarea unui suport științific necesar pentru soluționarea problemelor societale.

Astfel, în perioada 2020-2023 în cadrul Institutului de Cercetare, Inovare și Transfer Tehnologic

din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” a fost finalizat proiectul ***Bazele teoretice și metodologice ale asigurării activității psihologice în sistemul de învățământ general, din perspectiva abordărilor societale contemporane***, conducător proiect doctor în psihologie, conferențiar cercetător Angela Cucer, înscris în Registrul de stat al proiectelor din sfera științei și inovării, cu cifra 20.80009.1606.10. Parteneri în cadrul proiectului, privind desfășurarea activităților de cercetare în comun, sunt colegii de la Facultatea de *Psihologie și Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială*, Departamentul *Psihologie* al Universității de Stat din Moldova.

În cadrul proiectului au fost promovate mai multe cercetări cu referire la asigurarea condițiilor psihologice optime în desfășurarea procesului educațional din învățământul general, scopul fiind definirea bazelor teoretice și praxiologice ale asigurării activității psihologice în învățământul general, în perspectiva abordărilor societale contemporane.

Astfel, ca prim obiectiv (2020) a constituit analiza politicile internaționale și naționale privind asigurarea activității psihologice în sistemul de învățământ general. În acest scop:

- au fost analizate, descrise și stabilite problemele societale contemporane influente asupra asigurării activității psihologice în sistemul de învățământ general;
- au fost determinate principiile, modalitățile de analiză a politicilor internaționale și naționale cu referire la asigurarea activității psihologice în sistemul de învățământ general, respectiv, au fost stabilite țările a căror experiență va fi studiată cu privire la asigurarea activității psihologice în sistemul de învățământ;
- au fost stabilite și descrise instrumentele și metodele de analiză a metodologiilor existente de asigurare psihologică în sistemul de învățământ general (importanța metodelor empirice în activitatea de evaluare psihologică, psihodiagnoză desfășurată în mediul educațional);
- au fost identificate procedurile pentru o documentare prealabilă privind activitatea desfășurată de psihologii practicieni cu diferite categorii de beneficiari în funcție de noile provocări societale;
- au fost analizate politicile naționale privind asigurarea activității psihologice în sistemul de învățământ general (documente de politici naționale ce reglementează activitatea psihologului școlar la nivel național);

- au fost prezentate domeniile, criteriile, indicatorii de analiză și expertiză a activității psihologice în învățământul general;
- au fost clarificate dimensiunile esențiale pentru studiul problemelor investigate;
- au fost consolidate bazele de date, opiniile cu referire la conceptualizarea și modelarea asigurării activității psihologice în învățământul general.

Studiul realizat a scos în evidență experiențele internaționale cu privire la asigurarea activității psihologice în sistemul de învățământ din Belgia, Belarus, Estonia, Letonia, Lituania, Bulgaria, Canada, Cehia, Slovacia, Coreea de Sud, Elveția, Finlanda, Franța, Germania, Israel, Italia, Japonia, Marea Britanie, Olanda, România, Rusia, Singapore, Spania, Ucraina, Ungaria., precum și din Republica Moldova cu referire la asigurarea activității psihologice în sistemul educațional general. Experiențele internaționale cu referire la activitatea serviciului psihologic a oferit oportunitatea elaborării unei viziuni ample cu referire la dezvoltarea serviciului psihologic în sistemul de învățământ general din Republica Moldova. Totodată au fost identificate dimensiunile cu privire atât la asigurarea activității psihologice în sistemul de învățământ general din Republica Moldova prin prisma provocărilor societale și prin structurile de asistență psihopedagogică – elemente-cheie în asigurarea activității psihologice în învățământul general din Republica Moldova, cât și la asigurarea activității psihologice în învățământul general din Republica Moldova - provocările și oportunitățile [9]. Rezultatele acestei cercetări au fost descrise în monografia colectivă ***Politici naționale și internaționale de asigurare a activității psihologice în sistemul de învățământ general***, autorii fiind ***Nicolae Bucun, dr. hab., prof. univ., consultant științific; Aglaida Bolboceanu, dr. hab., prof. cerc., cercetător științific principal; Oxana Paladi, dr., conf. univ., cercetător științific coordonator; Angela Cucer, dr., conf. cerc., cercetător științific coordonator; Virginia Rusnac, dr., cercetător științific superior; Angela Potâng, dr., conf. univ., cercetător științific superior; Natalia Cojocar, dr., conf. univ., cercetător științific superior; Raisa Cerlat, dr., cercetător științific superior; Ana Tarnovschi, dr., cercetător științific; Viorica Marț, cercetător științific; Emilia Furdui, cercetător științific; Mariana Batog, cercetător***

științific; **Tatiana Lungu, cercetător științific stagiar; Mariana Cuconașu, cercetător științific stagiar; Cristina Dolinschi, cercetător științific stagiar; Olga Guțu, cercetător științific stagiar.**

Menționăm că monografia a fost premiată cu **DIPLOMĂ DE EXCELENȚĂ** la concursul EUROINVENT, ediția 13 din 2021, Iași România.

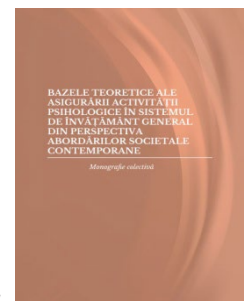
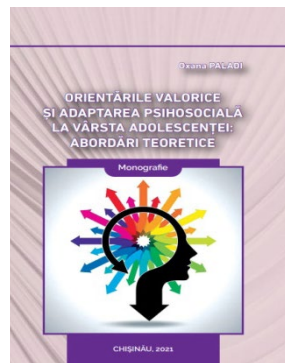
Ca rezultat al realizării obiectivului doi (2021) privind expertizarea metodelor existente de asigurare psihologică, elaborarea dimensiunilor conceptuale și a modelelor de asigurare a activității psihologice, au fost analizate, descrise și stabilite dimensiunile structurale ale conceptelor de asigurare a activității psihologice în sistemul de învățământ general; a fost reliefată concepția cu privire la asigurarea activității psihologice în sistemul de învățământ general – domeniile cognitiv, afectiv și psihocomportamental; au fost elaborate bazele de date cu referire la viziunile actorilor educaționali, psihologi școlari, cadre didactice, elevi despre conceptele studiate în cadrul domeniilor, au fost stabilite și descrise modele de asigurare a activității psihologice în sistemul de învățământ general - domeniile cognitiv, afectiv și psihocomportamental.

Au fost descrise dimensiunile conceptuale ale noțiunilor de valoare și orientări valorice; relațiile dintre sistemul valoric: atitudinea, norma, idealul, interesul, nevoia și trăsăturile de personalitate. Au fost definite conceptul de adaptare și adaptare psihosocială și adaptabilitate; au fost stabilite componentele adaptării psihosociale, relațiile adaptării sociale cu alte fenomene psihice, modelele de cercetare a relației dintre orientările valorice și adaptarea socială [7]. Toate acestea au fost prezentate în monografia **Orientările valorice și adaptarea psihosocială la vârsta adolescenței: abordări teoretice**, autor dr. conferențiar universitar **Paladi Oxana**.

În baza cercetării efectuate, pornind de la faptul că anumite probleme legate de învățare, adaptarea școlară, situațiile de conflict sau de comportamentul de risc al elevilor sunt direct legate de mediul organizațional și climatul psiho-emoțional al instituției de învățământ, a fost propusă o abordare complexă a serviciului psihologic în cadrul școlii. Astfel, au fost abordate din punct de vedere teoretic și conceptul modelul activității psihologice în siste-

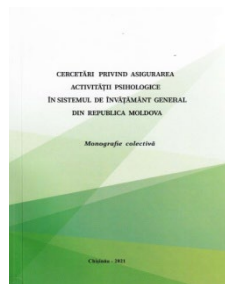
mul de învățământ general în perspectiva abordărilor societale contemporane, modelele și dimensiunile conceptuale ale reprezentării sociale cu privire la asigurarea asistenței psihologice în sistemul de învățământ general. Au fost elucidate dimensiunile teoretice ale memoriei în contextul schimbărilor societale; caracteristicile dezvoltării gândirii în ontogeneză; bazele teoretice ale asigurării activității psihologice în sistemul de învățământ general cu privire la limbajul elevului; abordările teoretice ale atenției în contextul schimbărilor societale. Au fost prezentate concepte, mecanisme și modele privind afectivitatea elevilor; dimensiunile teoretice ale adaptării psihosociale din perspectiva abordărilor societale contemporane; comunicarea în structura serviciului psihologic școlar; mecanismele, conceptele, modelele activității psihologice în sistemul de învățământ general cu privire la comportamentul pro- și antisocial al elevului; abordările structurale ale concepției și modelelor de activitate psihologică privind dezvoltarea relațională a elevilor; asigurarea activității psihologice în sistemul de învățământ general cu privire la dezvoltarea resurselor personale. Au fost descrise conceptele generale și modele de asigurare a activității psihologice în sistemul de învățământ general în vederea depășirii situațiilor de criză, conflict și risc ale elevilor; particularitățile intervenției psihosociale în instituțiile educaționale în contextul schimbărilor organizaționale; dimensiunile privind asigurarea activității psihologice în sistemul de învățământ general din perspectiva școlii ca organizație; concepțiile privind asigurarea activității psihologice în sistemul de învățământ general în perspectiva școlii ca organizație; principiile, etape și modele activității psihologice în sistemul de învățământ general în perspectiva școlii ca organizație. Rezultatele obținute în cadrul cercetărilor au conturat direcțiile de eficientizare ale asigurării activității psihologice în învățământul general în contextul abordărilor societale contemporane [2].

Lucrarea care conține rezultatele studiului științific cu referire la modelele de asigurare a activității psihologice în sistemul educațional în perspectiva abordărilor societale contemporane privind dimensiunile cognitive, afectivă și comportamentală este monografia colectivă **Bazele teoretice ale asigurării activității psihologice în sistemul de învățământ general în perspectiva abordărilor societale contemporane**. Autorii acestei

monografii sunt: **Aglaida Bolboceanu**, doctor habilitat în psihologie, profesor cercetător, cercetător științific principal, **Oxana Paladi**, doctor în psihologie, conferențiar universitar, cercetător științific coordonator, **Angela Potâng**, doctor în psihologie, conferențiar universitar, cercetător științific superior, **Natalia Cojocaru**, doctor în psihologie, conferențiar universitar, cercetător științific superior, **Angela Cucer**, doctor în psihologie, conferențiar cercetător, cercetător științific coordonator, **Raisa Cerlat**, doctor în psihologie, cercetător științific superior, **Ana Tarnovschi**, doctor în psihologie, cercetător științific, **Elena Puzur**, doctor în psihologie, cercetător științific stagiar, **Emilia Furdui**, cercetător științific, **Mariana Batog**, cercetător științific, **Tatiana Lungu**, cercetător științific stagiar, **Cristina Dolinschi**, cercetător științific stagiar, **Olga Guțu**, cercetător științific stagiar.

Menționăm că monografia dată a fost premiată cu **MEDALIA DE BRONZ** la concursul EUROINVENT, a 15 ediție, 13 mai, 2023. Iași România.

De asemenea, au fost realizate studii cu privire la reprezentarea socială a profesiei psihologului școlar; solicitările organizaționale în activitatea psihologului școlar; adaptarea psihologică și socială, adaptarea școlară a elevului; valorificarea potențialului comunicării; comportamentul antisocial al elevului; dezvoltarea sferei

relaționale a elevilor; motivația elevilor, procesele cognitive ale elevului (memoria, atenția, gândirea, limbajul). Totodată, au fost analizate opiniile psihologilor școlari despre problemele apărute în urma schimbărilor societale contemporane influente asupra asigurării activității psihologice în sistemul de învățământ general; au fost prezentate rezultatele experimentale obținute în urma implementării diferitor metode psihologice privind prestarea și evaluarea diferitor servicii psihologice actorilor educaționali (psihologi, elevi, cadre didactice, și de conducere, părinți) [4]. Toate aceste rezultate au fost prezentate în monografia colectivă **Cercetări privind asigurarea activității psihologice în sistemul de învățământ general din Republica Moldova**, autorii fiind: **Aglaida Bolboceanu**, dr.hab, prof.cercet., **Oxana Paladi**, dr.,conf.univ., **Angela Potâng**, dr. conf. univ., **Natalia Cojocaru**, dr,conf.univ., **Angela Cucer**, dr,conf. cercetător, **Raisa Cerlat**, dr., **Ana Tarnovschi**, dr., **Emilia Furdui**, **Mariana Batog**, **Tatiana Lungu**; **Mariana Cuconașu**, **Cristina Dolinschi**, **Olga Guțu**.

Menționăm că monografia dată a fost premiată cu **MEDALIA DE ARGINT** la cea de-a 14 ediție a concursului EUROINVENT, 2022, Iași, România.

Ca rezultate al obiectivului de cercetare actualizarea, adaptarea, elaborarea, experimentarea, validarea, implementarea și diseminarea ghidurilor metodologice pentru prevenție, evaluare și intervenție psihologică pe diverse domenii de dezvoltare: cognitive, afective, psihocomportamentale, în perspectiva schimbărilor reale în societatea contemporană (2022), au fost proiectate metodologii cu referire la asigurarea activității psihologice în sistemul de învățământ general pe domeniile: *afectiv, psihocomportamental* (adaptarea psihologică și socială a elevului; valorificarea potențialului comunicării; comportamentul antisocial al elevului; dezvoltarea sferei relaționale a elevilor; motivația elevului; depășirea situației de criză, conflict și risc ale elevilor; resursele personale ale elevilor.), *cognitiv* (memoria, gândirea, limbajul (processe psihice cognitive), *atenția* (fenomen psihic) ale elevului). În urma experimentării și validării metodologiilor pe domeniile nominalizate, au fost obținute bazele de date ce au scos în evidență metode și procedee de prevenție, evaluare și intervenție psihologică, care au condus la elaborarea ghidurilor metodologice, contribuind astfel, la asigurarea modalităților de prevenire și gestionare a riscurilor psihosociale ale elevilor, a fost stabilit cadrul de intervenție a psihologului școlar pe domeniul psihocomportamental privind prevenirea, evaluare și intervenția psihologică.

De asemenea, a fost abordată problema managementului asigurării asistenței psihologice în învățământul primar și gimnazial și a modalităților de aplicare a surselor și instrumentelor digitale în activitatea psihologului școlar. Au fost elaborate metodologii de asigurare a activității psihologice privind depășirea situațiilor de criză, de conflict și de risc, comportament antisocial al elevilor; au fost dezvoltate aspecte ale asigurării activității psihologice în sistemul de învățământ general prin prisma dezvoltării sferei relaționale, resurselor personale, motivaționale ale elevilor. Au fost oferite psihologilor tehnici/metode de prevenție, evaluare, intervenție psihologică ce pot fi aplicate elevilor din învățământul primar și gimnazial [11].

Astfel a fost elaborat ghidul metodologic **Prevenția, evaluarea și intervenția psihologică: dome-**

ntul primar și gimnazial [11].

niul psihocomportamental, autori: **Angela Cucer**, dr., conf. cercet; **Jana Racu**, dr. hab., prof. cercet.; **Iulia Racu**, dr. hab., conf. univ.; **Victoria Maximciuc**, dr., conf. univ.; **Emilia Furdui**; **Tatiana Lungu**; **Tatiana Matran**; **Lilia Golovei**.

Menționăm că ghidul elaborat a fost menționat cu **MEDALIA DE ARGINT** la Salonul Internațional INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP, Chișinău, 13.10. 2023.

În scopul promovării bunăstării psiho-emoționale a elevilor în mediul educațional, creării și menținerii climatului favorabil în procesul de învățare eficientă și dezvoltare personală au fost elaborate sugestii privind psihoprofilaxia dificultăților afective ale elevilor de vârsta școlară mică și preadolescentă; au fost propuse metode de evaluare/psihodiagnostic ale afectivității elevilor de vârsta școlară mică și preadolescentă, metode de intervenție psihologică în diminuarea afectivității negative a elevilor de vârsta școlară mică și preadolescentă [3]. În acest context a fost elaborat un ghidul **Asigurarea suportului metodologic la dimensiunea afectivă pentru învățământul primar și gimnazial**, autor **Mariana Batog**, cercetător științific.

Menționăm că acest ghid a fost premiat cu **MEDALIA DE BRONZ** la Salonul Internațional INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP, Chișinău, 13.10. 2023.

În al patrulea an de proiect (2023), am definitivat metodologiile pentru prevenție, evaluare și intervenție psihologică – domeniile afectiv, psihocomportamental, cognitiv, pentru învățământul liceal; am implementat și am diseminat rezultatele obținute în cadrul proiectului; am elaborat baze de date cu referire la metodologiile pentru prevenție, evaluare și intervenție psihologică – domeniile afectiv, psihocomportamental, cognitiv; am elaborat date metodice cu referire la managementul asigurării activității psihologice în școala generală. Rezultatele cercetării au fost reflectate în 2 ghiduri metodologice:

- **Ghid metodologic privind activitatea psihologului școlar la dimensiunea afectivă și psihocomportamentală a elevilor din învățământul liceal**. În acest ghid au fost puse în discuție mai multe aspecte metodologice privind activitatea psihologului

cu elevii din liceu cu privire la: aspecte psihopedagogice ale activității psihologului cu devierile comportamentale ale elevilor; prevenția, evaluarea și intervenția psihologică pentru valorificarea potențialului comunicării elevilor din treapta liceală; digitalizarea serviciului psihologic școlar la nivel liceal; sugestii științifice privind proiectarea metodologiilor pentru prevenția, evaluarea și intervenția psihologică privind dezvoltarea resurselor personale ale elevilor la treapta liceală; managementul asigurării asistenței psihologice în învățământul liceal.

- **Ghidul metodologic „Metodologii de evaluare psihologică în instituțiile educaționale”** ce

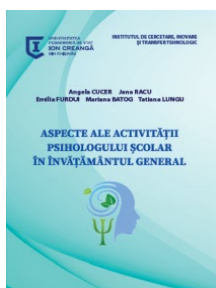
conține un set de tehnici și metode utile în diagnosticarea psihologică a memoriei, gândirii, atenției, reprezentărilor și limbajului elevilor de diferite vârste. De asemenea sunt prezentate date privind evaluarea psihologică a schimbării organizaționale în instituțiile educaționale, analiza contextual-organizațională, rezistența la schimbare și capacitatea de schimbare, condițiile psihosociale a schimbării organizaționale, nivelul de prezentare și pattern-uri comportamentale în contextul schimbării [6].

Rezultatele cercetării privind:

- abordările teoretice cu referire la adaptarea psihosocială a personalității; metodele și tehnicile de evaluare a adaptării psihosociale a adolescenților; cercetarea adaptării psihosociale a elevilor claselor liceale: descrierea și analiza rezultatele experimentale;
- fenomenul comportamentului antisocial în contextul provocărilor societale; problemele asistenței psihologice a elevilor cu comportament antisocial prin prisma reprezentărilor sociale; asigurarea psihologică a copiilor cu comportament antisocial la nivel național; cauze ale comportamentului antisocial al elevilor; indicatori psihocomportamentali ai elevului cu comportament antisocial; comportamentul prosocial al elevului; metodologii de prevenție/profilaxie și intervenție privind comportamentul antisocial al elevului;
- problemele societale contemporane influente asupra asigurării activității psihologice în sistemul de învățământ general; politicile naționale și internaționale (Moldova, Italia, Franța) ce reglementează organizarea și asigurarea activității psihologice în sistemul de învățământ general în perspectiva abordărilor

societale contemporane; conceptele cu referire la asigurarea activității psihologice în sistemul de învățământ general privind dezvoltarea sferei relaționale a elevilor; modele de asigurare a activității psihologice în sistemul de învățământ general privind dezvoltarea sferei relaționale a elevilor;

- problemele societale contemporane vizând asigurarea activității psihologice cu referire la afectivitatea elevilor; politicile naționale și internaționale cu referire la asigurarea activității psihologice a afectivității elevilor; dimensiunile conceptuale și modele de asigurare a activității psihologice în sistemul de învățământ general în perspectiva abordărilor societale contemporane cu privire la afectivitatea elevilor; metodologiile de prevenție, evaluare și intervenție psihologică cu referire la afectivitatea elevilor;

• asistența psihologică a elevilor din grupul de risc; intervenția psihologică în gestionarea situațiilor de criză; metodele și tehnicile de intervenție în gestionarea situațiilor de criză [1] au fost elucidate în monografia **Aspecte ale activității psihologului școlar în învățământul general**.

Cercetările realizate în cadrul proiectului completează cercetările anterioare cu referire la gestionarea situațiilor de criză și intervenția psihologică privind elevii din grupul de risc, cu probleme de comportament, de relaționare afective, de adaptare psihosocială din învățământul primar, gimnazial, liceal. Rezultatele obținute reprezintă diverse contribuții metodologice și practic-aplicative pentru psihologii școlari, cadrele didactice, părinți și alți specialiști privind:

- realizarea unor intervenții eficiente și cu impact practic în vederea depășirii situațiilor dificile a elevilor;
- diverse strategii și soluții concrete de intervenție în vederea dezvoltării competențelor socio-emoționale ale elevilor și abilităților de a face față evenimentelor dificile, consolidând reziliența acestora;
- realizarea unor cercetări în psihologia educațională și socială pentru aprofundarea nivelului de cunoaștere cu referire la factorii ce favorizează apariția diferitor probleme ale elevilor și gestionarea situațiilor dificile, de criză în mediul educațional.

Rezultatele cercetărilor realizate au fost elucidate și în 252 de articole științifice: 24 de articole în

reviste internaționale; 61 de articole în reviste naționale categoria „B”; 50 de articole în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare); 90 de articole în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova); 43 de articole în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională; 17 articole în lucrările conferințelor științifice naționale; 6 lucrări științifice de popularizare a științei.

Pe parcursul anilor 2020-2023 au fost organizate un șir de manifestări științifice în cadrul cărora au fost diseminate rezultatele cercetărilor din cadrul acestui proiect. Astfel au fost organizate: **Secția: Asigurarea psihologică a activității sistemului de învățământ general** în cadrul Conferinței Științifice Internaționale *Educația: factor primordial în dezvoltarea societății*, Institutul de Științe ale Educației, Chișinău, 09-10 octombrie 2020; **Conferința științifică națională cu participare internațională** *Psihologia aplicativă din perspectiva abordărilor societale contemporane*, IȘE, USM 25.09.2020; **Seminar Internațional „Applied Psychology in the Context of Societal Changes / Psihologia aplicată în contextul schimbărilor sociale”**, ediția I. Evenimentul, desfășurat în baza acordului de parteneriat dintre USM, IȘE și UME (Ucraina), 25 septembrie, 2020, în format on-line: <http://usm.md/?p=1778> <http://usm.md/?p=1657>; **Secția: Modele de asigurare a activității psihologice în sistemul educațional** în cadrul Conferinței Științifice Naționale cu participare internațională *„Institutul de Științe ale Educației: ascensiune, performanțe, personalități”*, IȘE, 10.12.2021; **Secția: Cercetarea în psihologie: provocări, perspective** în cadrul Conferinței științifice naționale *Cercetarea în științe ale educației și în psihologie: provocări, perspective. In memoriam profesorul NICOLAE BUCUN*, 16 septembrie 2021; **Seminar Internațional „Applied Psychology in the Context of Societal Changes / Psihologia aplicată în contextul schimbărilor sociale”**, ediția II. Evenimentul, desfășurat în baza acordului de parteneriat dintre USM, IȘE și UME (Ucraina), 20 septembrie, 2021, în format on-line; **Secția: Dezvoltarea serviciului psihologic în învățământul general din perspectiva abordărilor societale** în cadrul Conferinței Naționale cu participare internațională *Educația de calitate în contextul provocărilor societale*, ICITT din cadrul UPS „I. Creangă”. Chișinău: S.n., (CEP UPS), din 21 octombrie 2022; **Workshop-ul „Modalități de colectare și analiză a datelor în cercetarea calitativă”** în cadrul Conferinței Internaționale de psihologie aplicată *„Actualități și perspective în cercetarea psihologică”* ed. a II-a, organizată în colaborare cu diverse instituții de peste

hotare, USM, 29-30 noiembrie 2022; *Seminarul științifico-metodologic „Asistența psihologică a elevului din învățământul general”*, formator: Angela CUCER dr., conf. cercet., IȘE, Centrul de dezvoltare personală și profesională „Psihologie. md.”, Chișinău, 06.10.2022; Lansare de carte, 8.06.2023; *Seminarul metodologic Asigurarea suportului psihologic pentru învățământul liceal: domeniile afectiv, psihocomportamental, cognitiv*, formator: Angela CUCER dr., conf. cercet., *Institutul de Cercetare, Inovare și Transfer Tehnologic al UPS „Ion Creangă”*, 27 septembrie 2023 ; *Secția: Asistența psihologică în educație*. Conferința națională cu participare internațională *Educația în contextul provocărilor societale: paradigme, inovații, transfer tehnologic*. Institutul de Cercetare, Inovare și Transfer Tehnologic al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, 17 noiembrie 2023.

Activitatea cercetătorilor științifici din cadrul proiectului a fost înalt apreciată. Astfel, în 2021 a fost conferită medalia „Nicolae Milescu Spătarul” doamnei BOLBOCEANU Aglaida, dr.hab.în psihologie, prof. universitar; Diploma de onoare a Academiei de Științe a Moldovei doamnei PALADI Oxana, dr. hab. în psihologie, conf.univ., și doamnei CUCER Angela, dr. în psihologie, conf.cercet.; Diplomă de laureat al Concursului național „Teza de excelență a anului 2021” - RACU Iulia, dr.hab în psihologie, prof.univ.; Premiul „Vasile Pavelcu” pentru teza de doctor habilitat în psihologie „Psihologia anxietății la copii și adolescenți”, 2021, RACU Iulia, dr.hab în psihologie, prof.univ.

În anul 2022 a fost conferită Diplomă de gradul I a Concursului *Cercetătorul Anului 2022*, decernată în cadrul Ședinței Senatului Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, 07.04.2022, RACU Iulia. Diploma de grațitudine a Institutului de Științe ale Educației doamnei BOLBOCEANU Aglaida, dr.hab. în psihologie, prof.cercet., CUCER Angela, dr.psihologie, conf.cercet., FURDUI Emilia, cercetător științific, BATOG Mariana, cercetător științific.

În anul 2023 a fost conferită Diploma de excelență a Academiei de Științe a Moldovei și Diplomă de

onoare cu ocazia Zilei Internaționale a Științei pentru Pace și Dezvoltare doamnei CUCER Angela, dr. în psihologie, conf.cercet.

În concluzie considerăm că rezultatele științifice obținute în cadrul proiectului vor contribui la asigurarea calității serviciului psihologic în învățământul general, a coerenței dintre toate nivelurile și ciclurile educaționale, promovând un mediu școlar prietenos, protectiv și incluziv și vor oferi crearea unui sistem eficient de prevenție, evaluare și intervenție psihologică. Rezultatele obținute vor oferi posibilități de dezvoltare a resurselor umane, de creare a unor mecanisme eficiente de creștere a calității în educație, contribuind la schimbarea atitudinilor, relațiilor sociale, formarea responsabilității etc., dezvoltarea personalității. Cercetările nominalizate mai sus pot fi valorificate prin facilitarea comunicării eficiente și a procesului de adaptare psihosocială la noile condiții societale, prevenirea dificultăților în dezvoltarea copilului, formarea abilităților sociale și a relațiilor pozitive, asigurarea parteneriatelor eficiente, selectarea metodologiilor și instrumentelor de evaluare și intervenție, prevenție în funcție de vârsta și particularitățile de dezvoltare ale copilului etc. Sperăm ca lucrările științifice elaborate vor fi utile pentru psihologii care activează în instituțiile de învățământ general prin strategiile, modelele, instrumentele, recomandările propuse pentru realizarea eficientă și calitativă a activităților de prevenție/ psihoprofilaxie, evaluare/psihodiagnoză, intervenție psihologică, contribuind astfel la prosperarea stării de bine în mediul educațional și dezvoltarea personală a elevului.

Considerăm că abordarea științifică a problemelor studiate privind asigurarea activității psihologice în învățământul general în perspectiva schimbărilor societale contemporane va avea impact și asupra cercetărilor viitoare în domeniul științelor sociale și al științelor educației, devenind un argument pentru elaborarea documentelor de politici educaționale în domeniul asistenței psihologice în școala generală, contribuind la creșterea calității, atractivității și accesibilității educației.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. CUCER, A., RACU, J. et al. *Aspecte ale activității psihologului școlar în învățământul general*. Monografie colectivă. Chișinău: CEP UPSC, 2023. ISBN 978-9975-46-856-5.
2. BOLBOCEANU, A., PALADI, O., CUCER, A., POTÂNG, A. et al. *Bazele teoretice ale asigurării activității psihologice din sistemul de învățământ general din perspectiva abordărilor societale contemporane*. Monografie colectivă. Chișinău: Print-Caro), 2021. 393 p. ISBN 978-9975-56-976-7

3. BATOĞ, M. *Asigurarea suportului metodologic la dimensiunea afectivă pentru învățământul primar și gimnazial*. (Ghid metodologic) Chișinău: CEP UPSC, 2023. 129 p. ISBN 978-9975-46-662-2.
4. BOLBOCEANU, A., PALADI, O., CUCER, A., POTÂNG A. et al. *Cercetări privind asigurarea activității psihologice în sistemul de învățământ general din Republica Moldova*. Monografie. Chișinău: CEP USM, 2021, 211 p. ISBN 978-9975-152-16-7.
5. CUCER, A., RACU, I., CIOBANU, A. et al. *Ghid metodologic privind activitatea psihologului școlar la dimensiunea afectivă și psihocomportamentală a elevilor din învățământul liceal*. Chișinău: CEP UPSC, 2023. 176 p.: ISBN 978-9975-46-840-4.
6. POTÂNG, A. (coord.). *Metodologii de evaluare psihologică în instituțiile educaționale*. Ghid metodologic. Chișinău: CEP USM, 2023. 64p. ISBN 978-9975-62-532-6.
7. PALADI, O. *Orientările valorice și adaptarea psihosocială la vârsta adolescenței: abordări teoretice*. Monografie. Chișinău: Tipogr. Print-Caro, 2021. 266 p. ISBN 978-9575-48-190-8.
8. PALADI, O. Provocările societale cercetate prin prisma bazelor teoretice și metodologice ale asigurării activității psihologice în sistemul de învățământ general. În: *Revista Științifică de Pedagogie și Psihologie „Univers Pedagogic”*, nr2, p. 87-93. Categoria B. ISSN 1811-5470 .
9. BOLBOCEANU, A., PALADI, O., CUCER, A., POTÂNG, A. et al. *Politici naționale și internaționale de asigurare a activității psihologice în sistemul de învățământ general*. Monografie. Chișinău: Tipogr. Print-Caro, 2020. ISBN ISBN 978-9975-48-186-1.
10. *Programul național în domeniile cercetării și inovării pentru anii 2020-2023*. Anexa nr.1 la Hotărârea Guvernului nr.381/2019. [citată 21.06.23]. Disponibil: [https:// mecc.gov.md/ sites/default/files/pnci_romana.pdf](https://mecc.gov.md/sites/default/files/pnci_romana.pdf)
11. CUCER, A., RACU, J., RACU, I. et al. *Prevenția, evaluarea și intervenția psihologică: domeniul psihocomportamental*. Ghid metodologic. Chișinău, 2022 (CEP UPSC). – 220 p. ISBN 978-9975-46-677-6.